

Handläggare

Pia Lindman, Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Helene Christiansson, Norrmalms stadsdelsförvaltning
Eva-Lena Eirefelt, Södermalm stadsdelsförvaltning
Cecilia Werge, Östermalm stadsdelsförvaltning

Boendeplan för äldre 2020 med utblick mot 2040

Underlag från region innerstaden till stadsövergripande
boendeplanering 2020

Bakgrund

Stadsdelsnämnderna/regionerna ska ta fram ett gemensamt underlag till stadsövergripande boendeplanering 2020 med utblick mot 2040. Arbetet samordnas av äldrenämnden. Äldreboendeplanen ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och vara vägledande för nämndernas löpande beslut gällande större förändringar av stadens äldreboendebestånd. Respektive stadsdelsnämnd/region kan inte tillgodose de olika behov och önskemål om äldreboenden som efterfrågas inom det egna geografiska området. En samordning behöver därför göras på stadsövergripande nivå.

Äldreboendeplaneringen för innerstaden bygger enligt äldreförvaltningens vägledning på Swecos reviderade framskrivning av äldreomsorgsbehovet i Stockholms stad, Swecos rapport om boendetider samt framtidens behov av seniorbostäder och Micasas plan för utbyggnad av seniorboenden. Uppgifter om antalet bostäder och personer med insatser i form av vård- och omsorgsboende eller servicehus samt kö, flyttströmmar och lediga platser är hämtade ur stadens sociala system.

Detta underlag har tagits fram i samarbete mellan stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen, Norrmalm, Södermalm och Östermalm.

Befolkning och behov

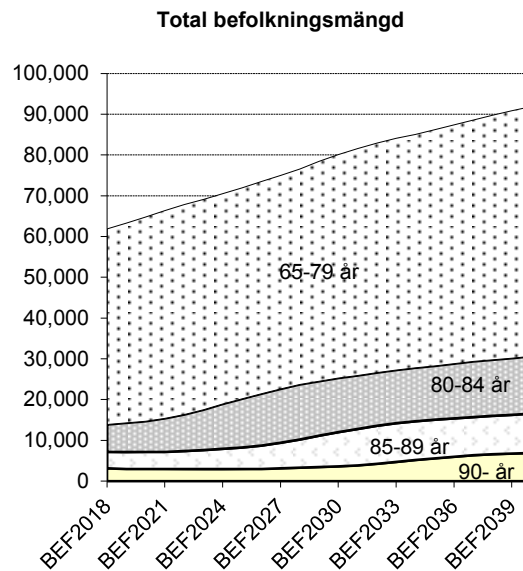
Befolkningsutveckling

Swecos befolkningsprognos för innerstaden, januari 2019.

	2018	2020	2030	2040
65-79 år	47 990	50 040	54 780	61 320
80-84 år	6 710	7 530	13 250	14 050
85-89 år	4 040	4 150	8 400	9 650
90 – år	3 160	3 050	3 640	6 900
Totalt 65 år eller äldre	61 900	64 770	80 070	91 920

Befolkning

Prognos 2018-2040

För att bedöma hur befolkningsökningen kommer att påverka behovet av äldreomsorg har Sweco de senaste åren, på uppdrag av Stockholms stad, utvecklat en modell för att prognostisera äldreomsorg och tagit fram årliga prognoser för hela staden och för de 14 stadsdelsnämndsområdena.

Enligt stadens officiella befolkningsprognos beräknas antalet personer över 65 år i hela Stockholms stad att öka de kommande åren. Ökningen är relativt blygsam fram till och med år 2020 och i åldrarna 90 och uppåt till och med en liten minskning jämfört med år 2018. Största befolkningsökningen beräknas ske mellan åren 2020 och 2030.

Jämfört med befolkningsprognosen som låg till grund för förra årets boendeplanering, har antalet äldre över 65 år räknats upp med totalt 6 950 personer för innerstaden år 2040. Detta är en mycket större ökning än vad förra årets prognos visade. Anledningen till den kraftiga ökningen av antalet äldre personer i innerstadsregionen förklaras i Swecos rapport ”Framskrivning av äldreomsorgsbehovet perioden 2019-2040”. Där framgår att orsaken till ändrade prognoser är ändrade antaganden i den senaste befolkningsprognosen avseende flyttmönster till och från nybyggda bostäder i inner- respektive ytterstaden. Antaganden om inflyttning av äldre personer till nybyggda hyres- eller bostadsrätter i ytterstaden har justerats ned. I tidigare prognoser har äldre personer antagits flytta till ytterstaden i större utsträckning än vad som varit fallet.

Äldreomsorgsbehov

Swecos prognos äldreomsorgstagare totalt boende, hemtjänst och dagverksamhet inklusive hemvårdsbidrag och korttidsvård

	2018	2020	2030	2040
Kungsholmens stadsdelsområde	1 449	1 450	1 840	2 210
Norrmalms stadsdelsområde	1 376	1 390	1 780	2 110
Södermalms stadsdelsområde	3 085	3 140	3 910	4 540
Östermalms stadsdelsområde	1 955	1 970	2 490	3 040
Innerstaden	7 865	7 950	10 030	11 900

Swecos prognos äldreomsorgstagare vård- och omsorgsboende

	2018	2020	2030	2040
Kungsholmens stadsdelsområde	404	400	510	630
Norrmalms stadsdelsområde	387	390	500	620
Södermalms stadsdelsområde	774	780	970	1 200
Östermalms stadsdelsområde	591	590	730	960
Innerstaden	2 156	2 160	2 710	3 410

Det finns en rad olika anledningar till att behovet av äldreomsorg i gruppen 65 år och äldre förändras över tid. Faktorer som kan påverka är att äldre lever längre och är friskare. Även en högre medellivslängd för män, ökat sammanboende, en framtida högre

utbildningsnivå samt omfördelning mellan RUT och hemtjänst påverkar behovet.

Ökningen av antalet äldre de närmaste åren förutsätter en god framförhållning, samverkan samt dimensionering av resurser för att kunna möta behoven av vård och omsorg. Detta blir särskilt viktigt i region innerstaden i och med den omfördelning av antal äldre som skett i befolkningsprognosen 2018. Utvecklingen av omsorgstagare följer den nya prognosen där antalet äldre i innerstaden ökar snabbare än i prognosen från förra året. Swecos prognos gällande äldreomsorgstagare visar att det totala behovet av boende, hemtjänst och dagverksamhet prognostiserats öka med 1 150 personer för år 2030 i jämförelse med prognosen från förra året. Motsvarande siffra för år 2040 är 1 890 personer. När det gäller behovet av vård- och omsorgsboende prognosticeras en ökning med 290 platser år 2030 och 550 platser år 2040 i jämförelse med prognosen från förra året.

Flyttströmmar för region innerstaden

Andelen beslut om vård- och omsorgsboenden som verkställs inom region innerstaden är 72 procent (1 462 platser) enligt äldreförvaltningens sammanställning av flyttströmmar mellan regionerna. Det är en marginell minskning jämfört med tidigare år.

För beslut som verkställs i andra regioner eller kommuner är fördelningen 9 procent utanför Stockholm (173 platser), 11 procent i östra söderort (218 platser), 4 procent i västerort (74 platser) och 5 procent i västra söderort (100 platser).

Andelen beslut från andra regioner som verkställts inom region innerstaden är 15 procent för västerort (174 platser), 12 procent för östra söderort (142 platser) och 12 procent för västra söderort (92 platser).

Boendetider

Enligt Swecos rapport ”Boendetider vård- och omsorgsboende och servicehus i Stockholms stad (2018-12-06) är boendetiden på vård- och omsorgsboende 18,2 månader i region innerstaden, vilket är en ökning med ungefär en månad från år 2016. Motsvarande siffra för hela staden är 17,7 månader, vilket är en ökning med nästan två månader.

I region innerstaden är boendetiden i servicehus 30,9 månader, vilket är en ökning med ungefär fyra och en halv månad från år 2016. Värt att notera är att mellan åren 2015 och 2016 minskade

boendetiden med nästan 11 månader. Boendetiden i hela staden är 25,4 månader vilket är en ökning med ungefär tre och en halv månad. Boendetiderna varierar mellan åren både på vård- och omsorgsboende och på servicehus.

Vård- och omsorgsboende – permanent boende

Antal platser vård- och omsorgsboende, inriktning, december 2018

	Somatik	Demens	Profil	Summa
Kungsholmen stadsdelsnämnd				
Egen regi/entreprenad	124	210	32	366
LOV-platser	62	53	0	115
Norrmalm stadsdelsnämnd				
Egen regi/entreprenad	43	171	29	243
LOV-platser	53	39	0	92
Södermalm stadsdelsnämnd				
Egen regi/entreprenad	239	280	0	519
LOV-platser	89	95	0	184
Östermalm stadsdelsnämnd				
Egen regi/entreprenad	174	185	0	359
LOV-platser	67	45	0	112
Totalt antal platser	851	1 078	61	1 990

Antalet platser i egen regi/entreprenad är oförändrade jämfört med föregående år inom stadsdelsområdena Södermalm, Norrmalm och Kungsholmen. Inom Östermalms stadsdelsområde har antalet boendeplatser i egen regi/entreprenad successivt minskat under 2018, eftersom Dianagårdens vård- och omsorgsboende avvecklats med anledning av ett föreläggande från Arbetsmiljöverket. Östermalms stadsdelsnämnd har från och med den 1 november

2018 återtagit driften av Rio vård- och omsorgsboende. Nämnden driver sedan den 1 april 2018 även Kampementets vård- och omsorgsboende i avvaktan på beslut från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om tillstånd för A & O Ansvar och Omsorg AB. Under 2018 har driftavtal för Kattrumpstullen och Linnégården förlängts. Södermalms stadsdelsnämnd har sedan den 8 maj 2018 drivit Bergsunds vård och omsorgsboende i avvaktan på IVO's beslut om tillstånd för A&O Ansvar och Omsorg AB. A&O Ansvar och Omsorg AB har nu fått tillstånd och kommer att ta över driften under våren 2019.

Inom Norrmalms stadsdelsområde har antalet profilplatser ökat till de 29 platser som finns idag. Samtidigt har antalet platser med somatisk inriktning minskat. Planering har påbörjats för ett vård- och omsorgsboende 2025 i Hagastaden som ska omfatta 90 platser med Micasa som hyresvärd.

Inom Södermalms stadsdelsområde kommer nya platser att öppnas på Vindragarens vård- och omsorgsboende under första kvartalet 2019. Micasa har tecknat avtal om 34 platser med somatisk inriktning med Bräcke diakoni inom ramen för stadens valfrihetssystem (LOV).

Inom Kungsholmens stadsdelsområde är antalet platser oförändrat.

Eftersom behovet av vård- och omsorgsplatser varierar över tid är det viktigt att stadsdelsnämnderna har möjlighet att dimensionera antal platser och dess inriktning efter behov.

Lediga lägenheter

Vård- och omsorgsboende ingår i stadens valfrihetssystem. Enligt statistik finns det få lediga lägenheter på innerstadens vård- och omsorgsboenden. Efterfrågan på platser på boenden i innerstaden är vanligtvis hög.

Särskilt avdelade platser för vård i livets slut

Region innerstadens vård- och omsorgsboenden har inga sådana platser.

Behov av ombyggnationer, större investeringar eller avvecklingar

Inom Kungsholmens stadsdelsområde är Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende samt Fridhemmets servicehus i behov av renovering och upprustning. Fastighetsägaren Micasa har för närvarande ingen känd underhållsplan för upprustning av lokaler och lägenheter.

Det finns inte behov av större ombyggnationer eller investeringar de närmaste åren utan endast mindre underhållsbehov på vissa av innerstadens boenden. Det finns inga förelägganden från Arbetsmiljöverket på boenden tillhörande stadsdelsnämnderna i region innerstaden.

Behov av nybyggnation

Det är kommunfullmäktige som ger nämnderna i uppdrag att starta konkreta nybyggnadsprojekt. I stadens övergripande ”Boendeplan 2019 med utblick mot 2040” framgår att man närmast planerar för nya kommunala vård- och omsorgsboenden i Hagastaden på Norrmalm och i Norra Djurgårdsstaden inom Östermalm. Vidare framgår att det mellan år 2033 och år 2039 planeras för ytterligare vård- och omsorgsboende inom stadsdelsområdena Norrmalm, Östermalm och Södermalm. Denna nybyggnation kommer att ge 450 platser och den enda privata nyproduktion som finns i planeringen för region innerstaden är att stiftelsen Bräcke Diakoni öppnar 34 nya platser i en befintlig fastighet på Södermalm. Dessa 484 platser kommer inte att täcka behovet. Region innerstaden kommer följaktligen att behöva köpa platser från övriga regioner alternativt ge privata aktörer möjlighet att etablera sig i innerstaden. Innerstadsregionen ser ett behov av att bygga fler vård- och omsorgsboenden i innerstaden. Ett lämpligt område vore Kungsholmens stadsdelsområde då det inte finns någon nybyggnation planerad där i nuläget.

Vård- och omsorgsboende – intressentboende

Intressentboende ingår i stadens valfrihetssystem och är boenden som riktar sig till målgrupper utifrån intresseområden såsom språk, kultur eller religion. Inom Östermalms stadsdelsnämnd finns ett seniorboende med HBTQ-inriktning. Region innerstaden bedömer att utbudet av intressentboenden står i relation till efterfrågan.

Vård- och omsorgsboende – profilboende

Med profilboende avses boenden som profilerar sig mot särskilda målgrupper utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser eller funktionsnedsättningar som behöver specialkompetens, exempelvis psykiatriska sjukdomar. Behov av profilboende finns när vården och omsorgen inte kan tillgodoses på ett vård- och omsorgsboende. Profilboende ingår inte i stadens valfrihetssystem och det krävs biståndsbeslut med inriktning profilboende.

I region innerstaden finns idag 61 profilboendeplatser totalt. Av dessa har 52 platser psykiatrisk inriktning, varav 29 platser inom Norrmalms stadsdelsområde och 23 platser inom

Kungsholmens stadsdelsområde, som även har även 9 platser med strokeinriktning. Östermalms stadsdelsområde har inget profilboende. Från första november 2019 kommer 11 platser på Guldbrölloshemmet på Södermalm att bli profilplatser med inriktning psykiatri. Dessa platser har redan tidigare haft inriktning psykiatri utan att vara profilplatser.

Korttidsplatser på vård och omsorgsboende

Korttidsplatser används för avlastning och växelvård vilket är ett värdefullt stöd till den som är anhängigvårdare.

Antal befintliga korttidsplatser den 1 december 2018

	Somatik	Demens	Totalt
Kungsholmens stadsdelsnämnd			
Egen regi/entreprenad	9	8	17
Norrmalms stadsdelsnämnd			
Egen regi/entreprenad	0	0	0
Södermalms stadsdelsnämnd			
Egen regi/entreprenad	9	13	22
Östermalms stadsdelsnämnd			
Egen regi/entreprenad	10	-	10
Totalt antal platser	28	21	49

Av tabellen framgår att det i innerstaden finns totalt 49 platser för korttidsvård, varav 21 platser har inriktning demens och 28 platser har somatisk inriktning.

Den demografiska utvecklingen innebär att behovet av korttidsplatser sannolikt kommer att öka, enligt rapport från Äldreförvaltningen 31 maj 2017. Nya arbetsmetoder såsom projektet ”Tryggt mottagande i hemmet” kan dock minska efterfrågan genom att skapa större trygghet i det ordinarie boendet och möjliggöra hemgång från sjukhus, utan att ”mellanlandning” på korttidsboende. Tryggt mottagande har varit ett pilotprojekt under året på

Kungsholmens stadsdelsförvaltning och kommer att fortsätta. Tryggt mottagande har även införts på Norrmalms stadsdelsförvaltning och kommer att införas också på stadsdelsförvaltningarna Östermalm och Södermalm under året. I budget 2019 ges stadsdelsnämnderna i uppdrag att i samverkan med äldrenämnden utveckla möjligheterna inom staden för avlastning av anhöriga genom korttidsplatser och att verka för att utöka antalet korttidsplatser på stadens särskilda boenden.

Servicehus

Nedanstående servicehus finns idag inom region innerstaden.

	Servicehus	Antal lägenheter
Kungsholmens stadsdelsnämnd	Fridhemmet	135
	Pilträdet	115
Norrmalms stadsdelsnämnd	Väderkvarnen	25
Södermalm stadsdelsnämnd	Hornstull	88
Östermalms stadsdelsnämnd	-	0
Totalt		363

Kungsholmens stadsdelsnämnd har sju lediga lägenheter. Norrmalms stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd har inte några lediga lägenheter. Servicehus finns inte inom Östermalms stadsdelsnämnd. Inga servicehuslägenheter i region innerstaden är under ombyggnad eller används för evakuering eller korttidsvård. I januari 2019 köpte region innerstaden totalt 293 platser på servicehus. Av de 293 platserna har totalt 230 platser köpts inom region innerstaden, vilket innebär att 78 procent av de köpta platserna finns inom region innerstaden.

Bedömningen är att behovet av servicehus i region innerstaden är tillgodosett.

I Stockholms stads riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg finns målgruppen för servicehus beskriven. Där framgår att servicehus inte är lämpligt för personer med framskriden demenssjukdom, aktivt pågående missbruk, hemlösa, med eller utan missbruk, eller personer med påtagliga beteendemässiga och psykiska symptom. Inom Kungshomens stadsdelsområde finns två servicehus och trots målgruppsbeskrivning har personer med ovanstående problematik fått möjlighet att flytta in på servicehusen.

Stiftelsen hotellhem

Stiftelsen hotellhem i Stockholm (SHIS) är Stockholms stads bostadssociala resurs med uppdrag att tillhandahålla bostäder för personer som av olika anledning inte kan få en egen lägenhet. Inom region innerstaden har totalt 21 personer över 65 år fått bostad genom SHIS.

Antalet köpta platser hos SHIS har ökat med en plats, jämfört med föregående år. Södermalms stadsdelsnämnd har i dagsläget fem placeringar, stadsdelsnämnderna Östermalm och Norrmalm sju placeringar vardera. Kungsholmens stadsdelsnämnd har två köpta SHIS-platser.

Enligt budget 2019 ska stadsdelsnämnderna fortsätta samverka med äldrenämnden och socialnämnden för att nå och utveckla insatser för äldre personer som tillhör sårbara grupper, exempelvis äldre som lever i hemlöshet, lider av psykisk ohälsa eller har missbruk.

HVB-hem

Hem för vård eller boende, HVB, är en verksamhet inriktad på omvårdnad och stöd. Samtliga stadsdelsförvaltningar i innerstaden köper platser på HVB-hem. För närvarande har totalt 50 personer i innerstaden 65 år eller äldre plats på HVB-hem. Uppfattningen är att tillgången motsvarar efterfrågan.

Fördelningen av köpta platser på HVB i region innerstaden är följande. Södermalms stadsdelsnämnd har i dagsläget 17 placeringar, Norrmalms stadsdelsnämnd 10, Kungsholmens stadsdelsnämnd 11 och Östermalms stadsdelsnämnd 12 placeringar på HVB.

Stödboende

Stödboende är en verksamhet med boende och boendestöd till personer med allvarliga och långa psykiska funktionsnedsättningar. Södermalms stadsdelsnämnd har köpt tretton platser på stödboende,

Norrmalms stadsdelsnämnd tre platser, Kungsholmens stadsdelsnämnd två platser och Östermalms stadsdelsnämnd sex platser.

Äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet

Likt föregående år vill region innerstaden betona att gruppen äldre med psykosociala problem, missbruk och eller hemlöshet ökar. Det gäller personer som av olika skäl inte klarar ett ordinärt boende, men som inte heller är i behov av särskilt boende med omsorg dygnet runt. Det är av största vikt att det upprättas boendeformer som möter målgruppens behov. Region innerstaden anser att behovet av boendeplatser för gruppen äldre med psykosociala problem, missbruk och eller hemlöshet ska ingå i den stadsövergripande boendeplanen.

Seniorboende

En del äldre bor i bostäder med bristande tillgänglighet. Tillgång till seniorboende kan leda till senareläggning av behovet av vård- och omsorgsboende. En bostad i seniorboende är bättre anpassad och äldre erbjuds större möjlighet till social samvaro och möjlighet att delta i gemensamma måltider, vilket efterfrågas bland äldre.

Enligt Micasas rapport ”Plan för nybyggnad av seniorboende 2018-2040” finns det idag totalt 3 681 lägenheter i seniorboende med hyresrätt i staden. Tillgången till seniorboenden med hyresrätt skiljer sig åt inom staden. Enligt rapporten har region innerstaden flest antal lägenheter, vilket motsvarar 47 procent av det totala antalet lägenheter. För att upprätthålla dagens nivå av antal seniorboende med hyresrätt behöver det tillkomma ytterligare 2 429 seniorlägenheter i staden fram till år 2040. Av dessa bör 507 tillkomma i region innerstaden.

Enligt de uttalade önskemålen från de som är 65+ och står i kö hos bostadsförmedlingen är innerstaden mest attraktiv vid en flytt till seniorboende, följt av närförort. Möjlighet att hitta enskilda tomter i innerstaden är begränsade och som det ser ut idag finns stadsutvecklingsmöjligheter i Norra Djurgårdsstaden på Östermalm. Micasa ser dock behov av nya seniorboenden i hela region innerstaden. Region innerstaden delar denna bedömning.